

Зміст

<i>1. Індустрія управління активами. Загальний огляд</i>	<i>2</i>
<i>2. Результати діяльності ринку управління активами ІСІ</i>	<i>3</i>
<i>2.1. Кількість КУА та ІСІ</i>	<i>3</i>
<i>2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ</i>	<i>5</i>
<i>2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ</i>	<i>7</i>
<i>2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ</i>	<i>9</i>
<i>2.5. Інвестори ІСІ</i>	<i>11</i>
<i>2.6. Структура активів ІСІ</i>	<i>13</i>
<i>2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування</i>	<i>17</i>
<i>3. Резюме</i>	<i>18</i>

1. Індустрія управління активами. Загальний огляд

Кількість учасників ринку

Компанії з управління активами (КУА)

У 2-му кварталі 2019 року кількість **компаній з управління активами** зменшилася із 298 до **295** – цілком за рахунок виходу з ринку трьох київських компаній.

З усіх діючих КУА, станом на кінець червня 280 компаній мали в управлінні від одного до 36-ти ІСІ, а понад 99% від усіх таких КУА управляли принаймні одним венчурним фондом.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

У квітні-червні 2019 року було зареєстровано **30 нових ІСІ**. З урахуванням фондів, які закрилися протягом 2-го кварталу, станом на 30.06.2019 **кількість діючих зареєстрованих ІСІ**, за даними УАІБ, збільшилася до **1822** (+1.6% за 2-й квартал).

Кількість **ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (сформованих)**, стабільно зростала і на кінець червня 2019 року досягла **1259** (+22 фондів, або +1.8% за 2-й квартал).

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Кількість **НПФ в управлінні** станом на 30.06.2019 року залишалася на рівні **58** (без урахування корпоративного фонду НБУ), у тому числі 45 відкритих, 7 корпоративних та 6 професійних. Всього активами НПФ управляли 33 КУА (на одну менше, ніж на кінець березня).

Страхові компанії (СК)

Кількість **СК, що передали свої активи в управління КУА**, а також КУА, що надавали такі послуги, упродовж квітня-червня 2019 року залишалася незмінною – таких страхових компаній станом на 30.06.2019 було **2**, а КУА була одна.

Активи в управлінні та ВЧА

Усі інституційні інвестори

Сукупні загальні активи в управлінні КУА зросли за 2-й квартал на 0.7% і на 30.06.2019 сягнули **338 876.4** млн. грн. У річному вимірі, з червня 2018 року, уповільнили зростання до +17.1%.

Інститути спільного інвестування (ІСІ)

Загальні активи ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу мінімального обсягу активів, у 2-му кварталі 2019 року зросли також на 0.7% і на 17.1% за рік, до **337 274.1** млн. грн.

Активи діючих ІСІ, що досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних» ІСІ), зросли за 2-й квартал на 3.7%, за 1-е півріччя 2019 року – на 10.9%, а за останні 12 місяців – прискорилися до +17.3%. На 30.06.2019 вони становили **329 047.5** млн. грн. Квартальне зростання було зосереджене у **венчурних** фондах, зокрема, завдяки подальшому збільшенню їхньої кількості. У той же час, ІСІ, що інвестують здебільшого в інструменти фондового ринку (відкриті та інтервальні ІСІ, майже усі – з публічним розміщенням), зазнали зменшення активів через його переважно негативну динаміку у 2-му кварталі.

Вартість чистих активів сформованих ІСІ («визнаних») у квітні-червні 2019 року уповільнила квартальне зростання до 3.3%, але прискорила – річне (+14.1%). З початку 2019 року ВЧА ІСІ в цілому збільшилася на 8.0%, до **254 784.1** млн. грн. станом на 30.06.2019.

Недержавні пенсійні фонди (НПФ)

Активи НПФ в управлінні КУА у 2-му кварталі 2019 року прискорили квартальне і річне зростання – до 5.6% і 19.0% відповідно, а з початку року додали 10.3%. Станом на 30.06.2019 вони сягнули **1 505.1** млн. грн.

Страхові компанії (СК)

Активи СК в управлінні КУА за 2-й квартал 2019 року зросли на 3.5%, а за 1-е півріччя – на 15.9%, тож і сповільнили річне падіння у червні до -13.8%. Станом на 30.06.2019 ці активи становили **92.7** млн. грн.

2. Результати діяльності ринку управління активами ІСІ

2.1. Кількість КУА та ІСІ

У 2-му кварталі 2019 року українська галузь управління активами продовжувала зростати кількісно – з точки зору кількості фондів (ІСІ) – та вартісно. **Кількість компаній з управління активами** зменшилася із 298 у березні до **295** станом на 30.06.2019 (рис. 1). За даними УАІБ, упродовж кварталу не було створено жодної нової КУА, тож скорочення кількості компаній відбулося цілком за рахунок виходу трьох учасників ринку.

КУА із фондами в управлінні у червні 2019 року також поменшало на три – до 280, але вони мали від одного до 36-ти фондів в управлінні (у березні – максимум 34). Понад 99% від усіх КУА управляли принаймні одним венчурним ІСІ.

Упродовж квітня-червня 2019 року було зареєстровано **30 нових ІСІ** (після 19-ти у 1-му кварталі; усі – венчурні). З урахуванням фондів, які закрилися протягом 2-го кварталу, станом на 30.06.2019 **кількість діючих зареєстрованих ІСІ**, за даними УАІБ, збільшилася до **1822** (+1.6% за 2-й квартал, після +0.6% у 1-му). Таким чином, динаміка створення нових фондів залишалася позитивною 15-й квартал поспіль і прискорилося.

Кількість сформованих ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів («визнаних»), у 2-му кварталі 2019 року також зберігала висхідний тренд і на кінець червня досягла **1259** (+17 фондів, або +1.4%, після +1.0% у 1-му)¹.

Рис. 1. Динаміка кількості КУА та ІСІ у 2-му кв. 2018-19 року

Прискорення динаміки виходу на ринок нових фондів відбулося переважно завдяки сталому попиту на *венчурні* КІФ, оскільки 22 із 30-ти новостворених протягом квітня-червня ІСІ та із 31-го, що досяг нормативів, – корпоративні фонди, які визнаються такими, що досягли нормативів одночасно з реєстрацією як ІСІ. Натомість, пайових фондів упродовж 2-го кварталу 2019 року було визнано 9 – також усі венчурні. З урахуванням фондів, що залишили ринок протягом 2-го кварталу, кількість сформованих та діючих венчурних КІФ зросла на +6.2%. Венчурних ПФ, враховуючи ліквідацію 8-ми фондів упродовж кварталу, на кінець червня стало загалом на один більше – 743 (+0.1%, табл. 1). Відповідно, частка венчурних ПФ серед усіх визнаних ІСІ продовжувала скорочуватися – з 60.0% до 58.9%, а венчурних фондів у цілому – зростати – з 89.9% до 90.2%. У червні 2019 року венчурних ІСІ всього було 1135 (+2.1% за 2-й квартал та +5.6% за рік).

Закритих недиверсифікованих КІФ (невенчурних) поменшало на два (-3.9%). Також у 2-му кварталі 2019 року вийшов з ринку один *інтервальний* диверсифікований фонд, що зменшило кількість діючих ІСІ цього типу до 21-го (-5.3% за квартал та за останній рік). В інших секторах кількісних змін серед фондів не відбулося.

Кількість ІСІ, які ще не досягли нормативу мінімального розміру активів, серед усіх фондів в управлінні КУА, станом на 30.06.2019 не змінилася (52, або 4.0% від усіх ІСІ в управлінні).

Частка фондів у процесі ліквідації в усіх визнаних і діючих ІСІ, за даними УАІБ, також залишалася практично незмінною (6.9%), хоча кількість таких ІСІ на кінець червня зросла до 87 фондів (після 85 у березні). Це були два відкритих, 4 інтервальних та три закритих диверсифікованих ПФ, 7 закритих недиверсифікованих ПФ та 6 таких же КІФ, 60 венчурних ПФ та 5 КІФ.

¹ Прирости за 2-й та 1-й квартали 2019 року і дані про загальну кількість діючих ІСІ, що досягли нормативів, у 2 кв. 2018 – 1 кв. 2019 рр. на рис. 2

скориговано (додано один фонд у 2-3 кв. 2018 р., два фонди у 4 кв. 2018 р. та 5 фондів у 1 кв. 2019 р.) з урахуванням нових даних.

Таблиця 1. Динаміка кількості ІСІ, що досягли нормативів, за типами, видами та правовими формами фондів у 2-му кв. 2018-19 рр.

Дата / Період	Всього	ПФ*									КІФ*		
		ВД*	ВС*	ІД*	ІС*	ЗД*	ЗН*	ЗС*	ЗК*	ЗВ*	ЗН*	ЗК*	ЗВ*
30.06.2018	1203	14	5	19	3	3	29	1	1	743	52	1	333
30.09.2018	1209	13	6	19	3	3	28	1	1	740	52	1	343
31.12.2018	1228	13	6	19	3	3	27	1	1	742	51	1	363
31.03.2019	1242	12	7	19	3	3	28	1	1	742	51	1	374
30.06.2019	1259	12	7	18	3	3	28	1	1	743	49	1	393
Зміна за 2-й квартал 2019 року	17	0	0	-1	0	0	0	0	0	1	-2	0	19
	1.4%	0.0%	0.0%	-5.3%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.1%	-3.9%	0.0%	5.1%
Зміна з початку 2019 року	31	-1	1	-1	0	0	1	0	0	1	-2	0	30
	2.5%	-7.7%	16.7%	-5.3%	0.0%	0.0%	3.7%	0.0%	0.0%	0.1%	-3.9%	0.0%	8.3%
Зміна за рік	56	-2	2	-1	0	0	-1	0	0	0	-3	0	60
	4.7%	-14.3%	40.0%	-5.3%	0.0%	0.0%	-3.4%	0.0%	0.0%	0.0%	-5.8%	-	18.0%

* ВД – відкриті диверсифіковані ІСІ, ВС – відкриті спеціалізовані, ІД – інтервальні диверсифіковані, ІС – інтервальні спеціалізовані, ЗД – закриті диверсифіковані, ЗН – закриті недиверсифіковані венчурні, ЗС – закриті спеціалізовані, ЗК – закриті кваліфікаційні, ЗВ – закриті недиверсифіковані венчурні ІСІ.

Примітка: дані щодо закритих диверсифікованих ПФ скориговано на 31.03.2019 із 27, щодо венчурних КІФ та загальну кількість визнаних ІСІ - скориговано на всі попередні дати (КІФ - відповідно, із 332, 342, 361 та 370; загальну - з 1203, 1209, 1228, 1237). Приріст кількості фондів за категоріями визначається з урахуванням нових фондів, що досягли нормативів, ліквідованих протягом періоду фондів, а також може залежати від незначної зміни повноти і регулярності подання звітності щодо фондів.

Рис. 2. ІСІ, що досягли нормативів, за типами фондів станом на 30.06.2019 р.

Кількість КУА, що управляють ІСІ з публічним розміщенням, за 2-й квартал не змінилася (37, у т. ч. 11 – у секторі відкритих ІСІ (без урахування КУА фондів, що ліквідуються, – 10).

Рис. 3. ІСІ з публічною емісією станом на 30.06.2019 р.

ІСІ з публічним розміщенням у червні 2019 року було 86 (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка кількості ІСІ з публічною емісією у 2-му кв. 2018-19 рр.

Тип та вид ІСІ	Всього	Відкриті			Інтервальні			Закриті				
		Д*	С*	Всього	Д*	С*	Всього	Д*	Н*	К*	С*	Всього
30.06.2018	92	14	5	19	18	3	21	3	47	1	1	52
30.09.2018	91	13	6	19	18	3	21	3	46	1	1	51
31.12.2018	89	13	6	19	18	3	21	3	44	1	1	49
31.03.2019	89	12	7	19	18	3	21	3	44	1	1	49
30.06.2019	86	12	7	19	17	3	20	3	42	1	1	47
Зміна за 2-й квартал 2019 року	-3	0	0	0	-1	0	-1	0	-2	0	0	-2
	-3.4%	0.0%	0.0%	0.0%	-5.6%	0.0%	-4.8%	0.0%	-4.5%	0.0%	0.0%	-4.1%
Зміна з початку 2019 року	-3	-1	1	0	-1	0	-1	0	-2	0	0	-2
	-3.4%	-7.7%	16.7%	0.0%	-5.6%	0.0%	-4.8%	0.0%	-4.5%	0.0%	0.0%	-4.1%
Зміна за рік	-6	-2	2	0	-1	0	-1	0	-5	0	0	-5
	-6.5%	-14.3%	40.0%	0.0%	-5.6%	0.0%	-4.8%	0.0%	-10.6%	-	0.0%	-9.6%

* Д - диверсифіковані, С - спеціалізовані, Н - недиверсифіковані, К - кваліфікаційні.

Диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією, що подали звіти у 2-му кварталі 2019 року, залишалося 33 (табл. 3).

Таблиця 3. Динаміка диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією за класами фондів у 2 кв. 2019 р.

Дата / Період	Всього	Фонди акцій	Фонди облігацій	Фонди змішаних інвестицій*	Фонди грошового ринку	Інші фонди
30.06.2018	31	7	2	20	0	2
30.09.2018	32	8	3	18	0	3
31.12.2018	33	9	3	18	0	3
31.03.2019	33	7	3	20	0	3
30.06.2019	33	5	3	22	0	3
Зміна за 2-й квартал 2019 року	0	-2	0	2	0	0
	0.0%	-28.6%	0.0%	10.0%	-	0.0%
Зміна з початку 2019 року	0	-4	0	4	0	0
	0.0%	-44.4%	0.0%	22.2%	-	0.0%
Зміна за рік	2	-2	1	2	0	1
	6.5%	-28.6%	50.0%	10.0%	-	50.0%

* Мають в акції, і облігації, і грошові кошти і у своїх порт фелях.

Фондів акцій на кінець червня 2019 року було 5 – ті ж, що й у березні та на початку року, крім двох, що перейшли до класу фондів змішаних інвестицій за структурою активів у 2-му кварталі. Серед фондів акцій у червні залишалися один відкритий та 4 інтервальних ІСІ. Разом вони склали 15.2% усіх диверсифікованих і спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням (рис. 4).

Фондами облігацій уже третій квартал поспіль були одні й ті ж два відкритих та один інтервальний ІСІ, що разом становили 9.1% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічною емісією.

Фондів змішаних інвестицій у червні 2019 року було 22 – на два колишні фонди акцій більше, ніж у березні. Таким чином, на 30.06.2019 до змішаних фондів належали 12 відкритих, 8 інтервальних та два закритих ІСІ, а їхня сукупна частка становила 66.7% усіх диверсифікованих та спеціалізованих ІСІ з публічним розміщенням.

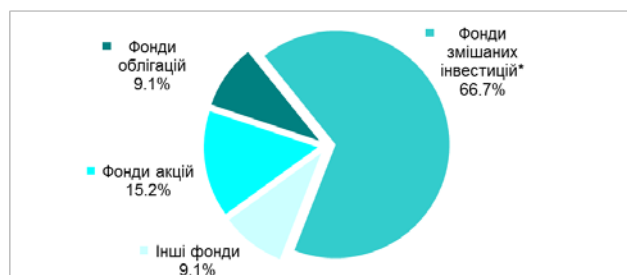

Рис. 4. Диверсифіковані та спеціалізовані ІСІ з публічною емісією за класами фондів станом на 30.06.2019 р.

² Див. Ренкінг «ІСІ (диверсифіковані публічні) - за класами фондів» та Методику ренкінгування КУА та ІСІ за результатами їхньої діяльності на сайті УАІБ: <http://www.uaib.com.ua>.

«Іншими фондами», згідно з класифікацією на основі структури активів², станом на 30.06.2019 залишалися ті самі два відкритих та інтервальний ІСІ.

2.2. Регіональний розподіл КУА та ІСІ

Зменшення загальної кількості діючих КУА в Україні у 2-му кварталі 2019 року було пов'язано з виходом із ринку у цей період трьох компаній у Києві та столичній області. Так, на 30.06.2019 у цьому регіоні кількість КУА зменшилася до 209 (рис. 5). Це дорівнювало минулорічному показникові, але було менше, ніж на початку року (210). Частка ринку Києва та столичного регіону за кількістю КУА за 2-й квартал скоротилася з менш 71.1% до менш ніж 70.9%.

У решті регіонів кількість КУА залишилася незмінною з березня: у Дніпропетровській та Харківській областях – по 19 компаній, у Львівській – 10, в Одеській – 7 та в усіх інших регіонах України разом – 31. Частка ТОП-5 регіонів, відповідно, зменшилася за 2-й квартал, а менших – зросла з 10.4% до 10.5%, повернувшись на рівень початку року.

Кількість ІСІ в управлінні у Києві та області у 2-му кварталі 2019 року зросла найбільше серед усіх регіонів – на 12 фондів (+1.3%) і становила 936 фондів, у той час як загалом по Україні вона зросла на 1.2%. Відповідно, вага Києва та регіону за цим показником за 2-й квартал дещо піднялася, але лишилася у межах 71.5% (рис. 6). Також знову дещо зросла за квартал частка Львова – за рахунок збільшення тут на 4.3% кількості фондів (+3) – із 5.4% до 5.6%. Вага Дніпра й Івано-Франківська опустилася із 7.2% до 7.0% та з 3.2% до 3.1%, при зменшенні кількості фондів в управлінні у відповідних областях на два (-2.2%) та один (-2.4%). Частка Харкова не змінилася (6.2%), хоча кількість фондів в управлінні там збільшилася на один. Решта регіонів України, де кількість діючих ІСІ в управлінні зросла всього на три, розширила свою частку з майже 6.6% до понад 6.7%.

За кількістю венчурних ІСІ в управлінні у 2-му 2019 року Київ несуттєво послабив свою позицію – з 70.9% до 70.8%, і це при збільшенні кількості венчурних ІСІ в управлінні тут на 14 (+1.7%, тоді як по Україні – +1.9%). Львів збільшив свою частку з 6.1% до 6.3% – за рахунок 4-х додаткових венчурних фондів (+5.8%). А найбільше наростила свою частку за цим

показником Донецька область – з 1.1% до 1.6%, де кількість таких ІСІ зросла на 5 (+38.5%). Скорочення ж кількості венчурних ІСІ в цей період торкнулося Дніпра й Івано-Франківська – на два та один фонд відповідно (-2.4% та -2.6%). Як наслідок, їхні частки ринку за цим показником впали з 7.2% до 6.9% (Дніпро) та з 3.3% до 3.2% (ІФ).

За кількістю ІСІ, крім венчурних, в управлінні Київ, навпаки, набрав у вазі у 2-му кварталі 2019 року (із 75.6% до 77.3%, рис. 6), попри зменшення кількості таких фондів у столиці та регіоні на два (-1.7%). Зростання частки столиці було зумовлене більш різким скороченням кількості невенчурних фондів в Україні загалом (-3.9%, зокрема у та Львівській (-1, -100%), Донецькій (-2, -66.7%) та Запорізькій (-1, -50%)

областях. Регіони поза ТОП-5, відповідно, скоротили свою частку за цими ІСІ з 5.8% до 3.3%, що було нижче, ніж на початку року (3.9%).

У розподілі активів ІСІ в управлінні за регіонами у 2-му кварталі 2019 року частка ТОП-5-регіонів також не змінилася, але Київ втратив у вазі – із 81.8% до 81.0%, хоча тримав її вище рівня початку року (80.7%). Обсяг активів в управлінні у столичному регіоні за 2-й квартал зменшився на 0.9% (після +8.5% у 1-му кварталі), тоді як в інших регіонах-лідерах – збільшився на 0.4-6.9% (найменше – у Дніпрі, найбільше – у Харкові та Львові). Вага ТОП-5, тим не менше, все ж опустилася, а решта регіонів на кінець червня мала 2.2% активів ІСІ в управлінні (після 2.0% у березні та на початку року).

Рис. 5. Регіональний розподіл кількості КУА станом на 30.06.2019 р.

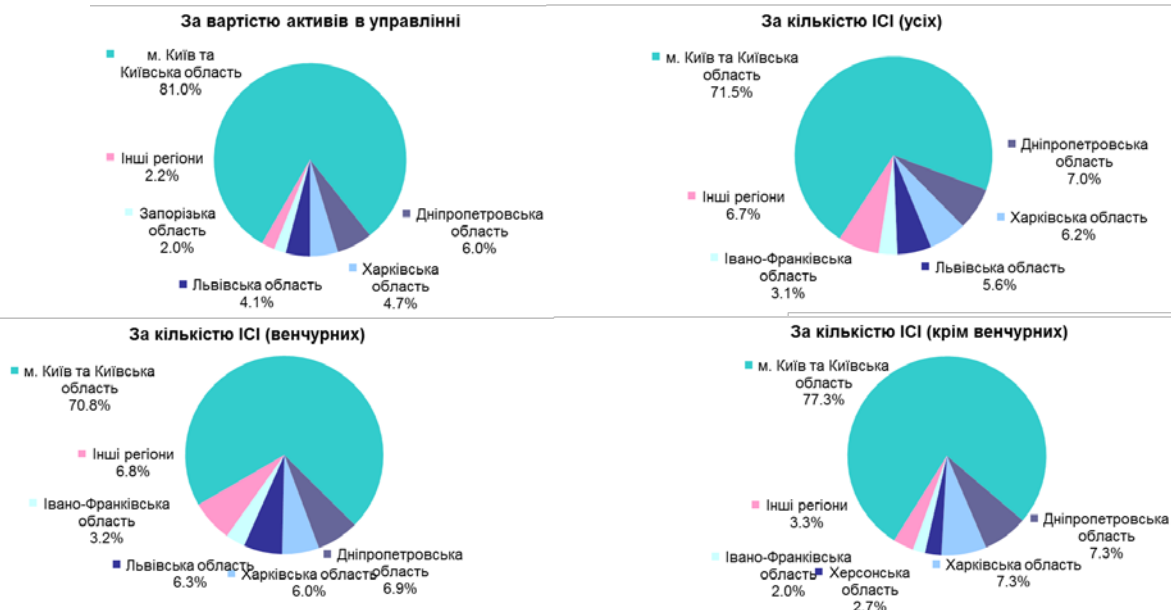

Рис. 6. Регіональний розподіл ІСІ за кількістю та вартістю їхніх активів в управлінні станом на 30.06.2019 р.

2.3. Вартість активів та чистих активів ІСІ

Сукупні загальні активи усіх інституційних інвесторів в управлінні КУА зросли за 2-й квартал 2019 року на 0.4% (після +6.9% у 1-му) і станом на 30.06.2019 сягнули **337 838.1 млн. грн.** За 6 місяців з початку року вони збільшилися на 7.3%, а у річному вимірі, з червня 2018 року, – на 16.8% (після 21.5% у червні).

Загальні активи ІСІ в управлінні, включно з тими, які ще не досягли нормативу мінімального обсягу активів, продемонстрували аналогічні зміни: зросли на 0.4% у 2-му кварталі, на

7.3% з початку 2019 року та на 16.8% за рік. Станом на 30.06.2019 вони дорівнювали **336 235.8 млн. грн.**

Загальні активи діючих ІСІ, що перебували в управлінні КУА та досягли нормативів («визнаних» ІСІ), на 30.06.2019 становили **329 047.5 млн. грн.** (рис. 3). За 2-й квартал 2019 року вони додали 3.7% (після +7.0% у 1-му), за 1-е півріччя 2019 року – 10.9%, а за останні 12 місяців на кінець червня – 17.3% (після +15.7% у березні).

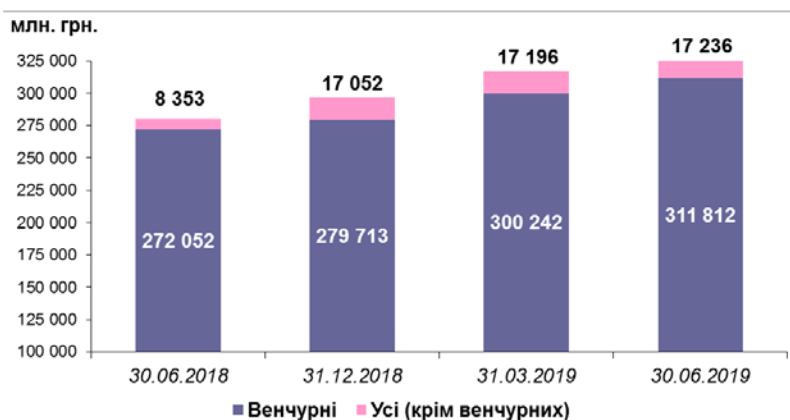

Рис. 7. Динаміка вартості активів «визнаних» ІСІ в управлінні у 2-му кв. 2018-19 рр.

Висхідну динаміку активів ІСІ, традиційно, значною мірою визначив сектор *венчурних* фондів, сукупні загальні активи якого у квітні-червні зросли на 3.9% та компенсували негативну динаміку майже усіх інших секторів ІСІ у цей період. Цьому сприяло, зокрема, і збільшення кількості діючих венчурних фондів (і, як наслідок, усіх ІСІ разом). На кінець 2-го кварталу 2019 року активи сектору становили **311 811.9 млн. грн.** (+11.5% з початку року, +14.6% за рік).

Вартість чистих активів (ВЧА) сформованих ІСІ, що досягли нормативів, у 2-му кварталі 2019 року зросла на 3.3% (після +4.6% у 1-му) і станом на 30.06.2019 досягла **254 784.1 млн. грн.** З початку року ВЧА галузі зросла на 8.0%, а за рік у червні – 14.1% (із +12.1% у березні). Слабший приріст чистих активів індустрії ІСІ у порівнянні із загальними її активами був зумовлений, як і раніше, частковим нарощенням активів венчурними фондами за рахунок левериджу. Однак різниця у динаміці загальних та чистих активів у 2-му кварталі, на відміну від 1-го, була незначною, тож уповільнення квартального зростання ВЧА як венчурних ІСІ, так і всіх фондів загалом було пов'язане

із суттєво скороченим використанням позикових коштів при нарощенні активів.

Венчурні ІСІ у 2-му кварталі 2019 року збільшили свою ВЧА на 3.7% (після +4.8% у 1-му), до **239 679.7 млн. грн.** З початку року цей сектор зріс на 8.7% за чистими активами, а за рік у червні – на 11.4% (після +9.1% у березні). Таким чином, їхня частка у сукупних чистих активах усіх діючих ІСІ продовжувала зростати – із 93.7% на кінець березня 2019 року до 94.1% у червні.

Відкриті ІСІ (ті ж діючі 17 фондів, що й у березні та на початку 2019 року) у 2-му кварталі зазнали прискореного зниження вартості чистих активів (-1.5%, після -0.1% у 1-му), що було зумовлено як чистим відтоком капіталу з цих фондів, так і частково негативною переоцінкою портфелів в умовах зниження вітчизняних фондових індексів на 4-6%. З початку 2019 року ВЧА цих ІСІ втратила 1.6%, а проте за рік, на кінець червня – додала 4.1% (після +5.3% у березні), чому посприяло зростання фондового ринку за цей період і відбулося це попри чистий відтік із цих ІСІ. Станом на 30.06.2019 ВЧА відкритих фондів дорівнювала **86.0 млн. грн.**

Таблиця 4. Динаміка ВЧА ІСІ у розрізі типів фондів у 2-му кв. 2018-19 рр., млн. грн.

Фонди	30.06.2018	31.12.2018	31.03.2019	30.06.2019	Зміна за 2-й квартал 2019	Зміна з початку 2019 року	Зміна за рік
Відкриті	83.8	87.4	87.2	86.0	-1.5%	-1.6%	2.5%
Інтервальні	80.5	81.6	76.3	73.2	-4.1%	-10.3%	-9.1%
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	7 937.2	15 226.1	15 497.3	14 945.3	-3.6%	-1.8%	88.3%
з публічною емісією	2 765.1	2 471.0	2 701.6	2 707.1	0.2%	9.6%	-2.1%
з приватною емісією	5 172.1	12 755.2	12 795.7	12 238.2	-4.4%	-4.1%	136.6%
Усі (крім венчурних)	8 101.5	15 395.0	15 660.8	15 104.4	-3.6%	-1.9%	86.4%
Венчурні	215 173.3	220 438.1	231 088.8	239 679.7	3.7%	8.7%	11.4%
Усі (з венчурними)	223 274.8	235 833.2	246 749.5	254 784.1	3.3%	8.0%	14.1%

* Діючі ІСІ, які досягли нормативу мінімального обсягу активів (були визнані такими, що відбулися), перебувають в управлінні КУА та надали звітність за відповідний період (на звітну дату).

ВЧА закритих ІСІ з публічним розміщенням у квітні-червні 2019 року майже не змінилася (+0.2%), і, попри суттєвий приріст із початку року (+9.6%), за останній рік скоротилася на 2.1%. На це значно вплинуло зменшення кількості діючих фондів у секторі (-3, або -8.6% за квартал та -8, або 20.0% за рік).

Незважаючи на слабке зростання цих фондів, в умовах негативної динаміки чистих активів інших секторів ІСІ, крім венчурних, на кінець червня 2019

року вони охоплювали 17.9% чистих активів невенчурних ІСІ (після 17.3% у березні). А проте найстрімкіше зменшення ВЧА закритих фондів з приватним розміщенням серед усіх секторів ІСІ зупинило подальше підвищення ваги закритих ІСІ в цілому – у червні вона лишилася у межах 99% (рис. 8).

Сектори відкритих та інтервальних ІСІ, при деякому скороченні ВЧА у 2-му кварталі, зберігали близько 0.6% та 0.5% відповідно.

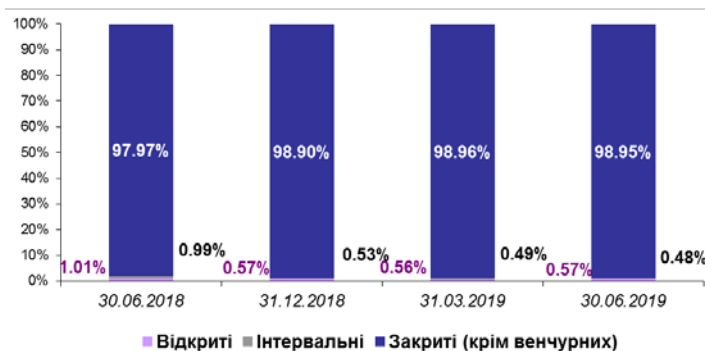

Рис. 8. Динаміка розподілу ВЧА невенчурних ІСІ за типами фондів у 2-му кв. 2018-19 рр.

Венчурні ІСІ, динаміка чистих активів яких у 2-му кварталі 2019 року знову випереджала решту секторів, продовжували збільшувати свою вагу у сукупній ВЧА усієї індустрії ІСІ: вона зросла з 93.7% у березні до 94.1% у червні (рис. 9).

Частка закритих ІСІ (крім венчурних), відповідно, при слабкому зростанні чистих активів фондів з публічним розміщенням і зменшенням - фондів із приватним, скоротилася за 2-й квартал з 6.3% до 5.9%, а відкритих та інтервальних – залишалася в межах 0.03%.

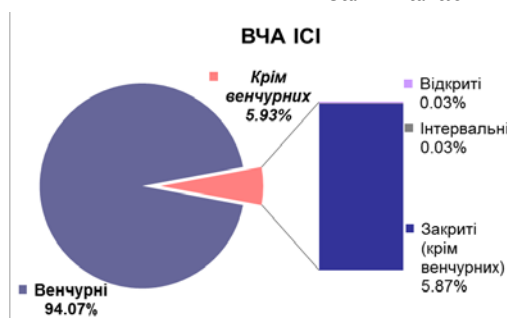

Рис. 9. Розподіл ВЧА ІСІ за типами фондів станом на 30.06.2019 р.

2.4. Чистий притік/відтік капіталу у відкритих ІСІ

Упродовж 2-го кварталу 2019 року рух капіталу в українських відкритих ІСІ залишався негативним 4-й квартал поспіль, але був більш поміркованим, ніж на початку року. Цього разу значний вплив на загальну картину чистого відтоку чинили кілька фондів, а 2/3 всього квартального відтоку припало на два фонди акцій (один із яких відповідав і за 75% відтоку за попередній квартал).

Це відбувалося на тлі доволі синхронного низхідного руху українських фондових індексів у цей період (загалом – 4-6% за квартал). При цьому за 2-й квартал, на відміну від 1-го, у відкритих ІСІ скоротилася кількість не підприємств-нерезидентів (була сталою), а роздрібних інвесторів-резидентів (у 1-му – зросла). Сукупна вартість вкладень місцевих роздрібних інвесторів скоротилася найбільше порівняно з іншими категоріями учасників фондів у цьому секторі, а зросли практично тільки кошти підприємств-резидентів, що частково може бути обумовлено позитивною переоцінкою портфельів (доходністю) частини цих фондів.

З точки зору щомісячної динаміки, чистий відтік знову спостерігався кожного місяця (у черні – 8-й місяць поспіль) та був на рівні від 0.6 млн. грн. у квітні до 0.5 млн. грн. у червні (рис. 10).

Із 17-ти відкритих ІСІ, що подавали щоденну звітність протягом 2-го кварталу 2019 року, 8 фондів мали чистий відтік капіталу (після 11-ти у 1-му), ще два – незначний чистий притік (у 1-му кварталі – один).

Фонди, що мали чистий відтік, сукупно втратили від виходу інвесторів за 2-й квартал майже 1.5 млн. грн. Майже 40% цієї суми спричинив рух капіталу в одному фонді (75% у цьому ж фонді у 1-му кварталі), ще 26% – в іншому (у 1-му кварталі мав незначний чистий відтік).

Фонди, що мали чистий притік, отримали 0.04 млн. грн. додаткових надходжень за 2-й квартал (після +0.2 млн. грн. для одного фонду в 1-му).

Упродовж 2-го кварталу 2019 року кількість фондів із чистим притоком коливалася від одного у квітні до двох у травні-червні, а фондів із чистим відтоком – від 6-ти у квітні до 7-ми у червні (зменшення порівняно з 9-ма у лютому).

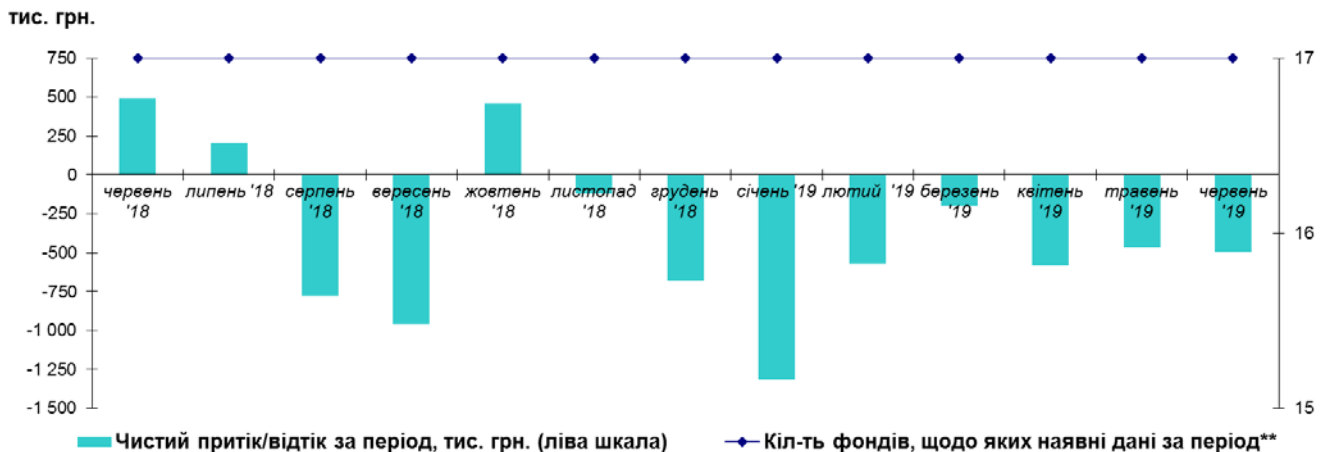

Рис. 10. Щомісячний чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у червні 2018-19 рр. (за щоденними даними)

Сукупний чистий відтік капіталу із відкритих ІСІ у 2-му кварталі 2019 року сповільнився до -1.5 млн. грн. (із -2.1 млн. грн. у 1-му, рис. 11).

Річний рух капіталу у відкритих ІСІ у 2-му кварталі 2019 року був прискорено негативним (-5.4 млн. грн., після -1.2 млн. грн. у 1-му).

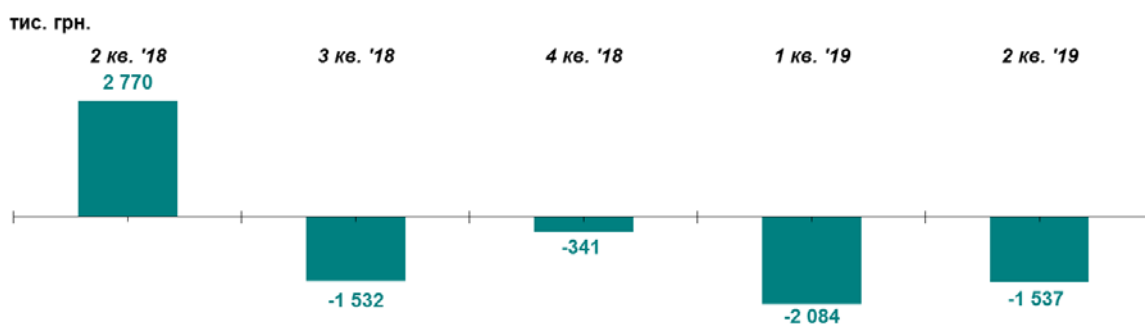

Рис. 11. Чистий притік/відтік капіталу відкритих ІСІ у 2 кв. 2018-19 рр., поквартально

У цей час на міжнародних ринках, зокрема у Європейському Союзі, також спостерігався переважно відтік капіталу із фондів такого типу та аналогічних інвестиційних стратегій. Спад притоку капіталу до фондів відкритого типу з публічною пропозицією, що відбувався у лютому-березні, у квітні змінився пожаттям притоку, однак – практично лише у фондах грошового ринку. А вже у травні попит на усі класи фондів значно впав (крім фондів облігацій, де він був майже сталим упродовж 2-го кварталу).

Загалом, як і у 1-му кварталі 2019 року, у 2-му UCITS³-фонди мали чистий притік за кожний місяць кварталу – завдяки фондам облігацій, але клас фондів акцій цієї категорії зазнавав щомісячних втрат. Для AIF⁴-фондів чистий притік капіталу був доволі стабільним упродовж кварталу і у травні-червні суттєво переважав показники UCITS – найбільшою мірою завдяки «іншим» AIF-фондам, а також AIF облігацій та AIF змішаних активів.

За попередніми даними EFAMA, **індустрія інвестиційних фондів ЄС** у 2-му кварталі 2019 року загалом отримала чистий притік капіталу знову у розмірі близько **89 млрд. євро**⁵ (після 79 млрд. євро за 1-й квартал), що було значно більше, ніж рік тому (20 млрд. євро за 2-й квартал 2018).

UCITS отримали чистий притік обсягом 41 млрд. євро за 2-й квартал 2019 року (після 51 млрд. євро у 1-му кварталі).

Найпопулярнішими із UCITS серед інвесторів знову були **фонди облігацій**, попит на які тримався в очікуванні зниження ставки ФРС: чистий обсяг

надходжень до них за 2-й квартал 2019 року становив **78 млрд. євро** (після +79 млрд. євро за 1-й квартал). **Фонди грошового ринку** також продовжували збирати чистий притік, який, проте, послабився до 4 млрд. євро (із 11 млрд. євро). При цьому тільки за червень вони втратили чистих 12 млрд. євро, але це значною мірою відображало короткострокову циклічність інвестицій у ці фонди. А от UCITS-фонди акцій впродовж усього 2-го кварталу 2019 року, в умовах посиленої напруги на ринках і побоювань інвесторів щодо загострення глобальних торгових конфліктів і подальшої економічної рецесії, зазнавали чистого відтоку капіталу, причому він посилювався порівняно з 1-м (-32 млрд. євро, після -27 млрд. євро). **Фонди змішаних активів** за результатами 2-го кварталу знову отримали додаткові 2 млрд. євро, як і у 1-му.

З початку 2019 року UCITS залучили додаткові вкладення інвесторів розміром **92 млрд. євро** (проти 186 млрд. євро за 1-е півріччя 2018 року), причому **фонди облігацій** цієї категорії отримали 157, у той час як **фонди акцій** втратили 59 млрд. євро.

Чистий притік до AIF у 2-му кварталі 2019 року ще більше прискорився – до **48 млрд. євро** (із 28 млрд. євро за 1-й квартал), причому всі класи фондів мали позитивні чисті продажі.

Найпопулярнішими із AIF серед інвесторів у цей час залишалися «інші» фонди⁶ (+23 млрд. євро, після +46). **Фонди змішаних активів**, навпаки, отримали прискорення у 2-му кварталі (+11 млрд. євро, після +6 у 1-му), **фонди нерухомості** зберігали сталий притік (+6 млрд. євро), тоді як AIF-фонди

³ У цьому контексті довгострокові фонди UCITS – усі класи UCITS, окрім фондів грошового ринку. UCITS (Undertakings for Collective Investment in Transferable Securities) – підприємства з колективного (спільного) інвестування в оборотні цінні папери (такі, що перебувають в обігу на регульованих ринках); є відкритими фондами із публічним розміщенням жорсткими вимогами до складу, якості, ліквідності та структури активів. Регулюються відповідною Директивою (Directive 2009/65/EC від 13 липня 2009, зі змінами згідно з Directive 2014/91/EU від 23 липня 2014) та іншими пов'язаними актами законодавства ЄС.

⁴ AIF (Alternative Investment Funds) – фонди альтернативних інвестицій; фактично включають усі інші регульовані фонди, що не є UCITS. Компанії,

що здійснюють управління такими фондами, регулюються Директивою AIFMD (Directive 2011/61/EU of 8 June 2011).

⁵ За наявними даними щодо 28-ми країн, асоціації яких є членами EFAMA (24 країни-члени ЄС, у т. ч. Польща (колишній член EFAMA), а також Ліхтенштейн, Норвегія, Швейцарія і Туреччина) – див. [EFAMA Quarterly Statistical Release \(Q2 2019\)](http://www.efama.org) на сайті: <http://www.efama.org>.

⁶ Ця категорія AIF включає фонди акцій, облігацій та змішаних активів в Ірландії через відсутність даних про їх розподіл за цими секторами.

акцій, на відміну від UCITS-фондів цього класу, отримали чистий притік, хоч і незначний (+0.4 млрд. євро за 2-й квартал, після -11 млрд. євро у 1-му). Другий найменший чистий обсяг надходжень у цей період мали AIF-фонди облігацій (+5 млрд. євро, після +3 за 1-й), а AIF грошового ринку за 2-й квартал вдалося додатково залучити 2 млрд. євро після найбільшого серед AIF відтоку у 1-му (-22 млрд. євро).

З початку 2019 року AIF залучили додатково 76 млрд. євро (проти 65 млрд. євро за 1-е півріччя 2018 року), із них 69 – «інші» фонди.

2.5. Інвестори ІСІ

У квітні-червні 2019 року частка найбільших інвесторів ІСІ, **юридичних осіб-резидентів**, у ВЧА фондів продовжувала зменшуватися: із 61.7% до 61.0% у чистих активах ІСІ загалом та з 64.5% до 63.4% у венчурних фондах зокрема. У чистих активах інших секторів ІСІ за типами фондів їхня вага продовжувала зростати (крім закритих із публічним розміщенням, де вона несуттєво опустилася) і становила від майже 10% у відкритих ІСІ до понад 69% у закритих із публічним розміщенням (рис. 12). При цьому сукупні вкладення місцевих підприємств за 2-й квартал дещо зменшилися тільки у закритих фондах (крім венчурних), але значно стрімкіше скорочення коштів іншої категорії інвесторів цих ІСІ дозволило першим навіть збільшити свою вагу у ВЧА цього сектору ІСІ з 20.0% до 22.3%.

У відкритих ІСІ сукупні вкладення підприємств-резидентів у 2-му кварталі 2019 року тримали помірковано висхідний тренд, а їхня вага у ВЧА сектору зросла з 9.4% до 9.7%.

Фізичні особи-резиденти у цьому кварталі збільшили сукупний обсяг своїх вкладень тільки у венчурних фондах, де вони продовжували зростати найбільшими темпами порівняно з іншими категоріями інвесторів (+8.8%), тож їхня вага піднялася далі – з 11.9% до 12.5%.

У відкритих фондах сукупні вкладення цих інвесторів, навпаки (і на противагу змінам у 1-му кварталі), за 2-й квартал скоротилися найбільше серед усіх категорій вкладників в абсолютному вимірі. А проте їхня частка у ВЧА цього сектору зменшилася несуттєво (із 80.0% до 79.6%), зберігши ключову позицію цих інвесторів у ньому.

В інтервальних ІСІ кошти місцевих роздрібних інвесторів знову суттєво скоротилися за квартал, а вага опустилася з 83.3% у березні до 71.0% у

В цілому індустрія фондів у ЄС за 1-е півріччя 2019 року отримала чистий притік капіталу обсягом 168 млрд. євро (проти 250 млрд. євро за аналогічний період 2018-го).

Сукупна ВЧА індустрії фондів у ЄС у 2-му кварталі 2019 року зросла на 1.7% (після + 7.2% у 1-му) і станом на 30.06.2019 досягла 16.5 трлн. євро. При цьому чисті активи UCITS, за послабленого притоку капіталу, але сприятливої динаміки ринків, зросли за 2-й квартал на 1.4% (після 7.7% у 1-му).

У закритих фондах (крім венчурних) загалом їхні сукупні вкладення зменшилися за 2-й квартал і, врешті, їхня частка у цьому секторі звузилася з 76.1% до 74.6%. Це сталося внаслідок негативної динаміки вкладень у фондах із приватним розміщенням, де вага цих інвесторів опустилася з 89.1% до 87.7%. У той же час, їхні сукупні кошти у закритих фондах із публічним розміщенням зросли у 2-му кварталі, попри скорочення кількості таких діючих ІСІ, що може бути зумовлено позитивною переоцінкою портфелів частини цих фондів, які мають переважну частку таких інвесторів. Їхня вага у цих ІСІ піднялася за 2-й квартал із 14.5% до 15.4%.

Загалом частка роздрібних інвесторів-резидентів у ВЧА усіх ІСІ в Україні у 2-му кварталі 2019 року продовжувала зростати – з 16.0% до 16.2%.

Сукупна вартість вкладень **іноземних інвесторів** в ІСІ у цей період також загалом зростала далі (більш ніж на 5%) – практично лише за рахунок венчурних ІСІ. Також дещо зросли за 2-й квартал кошти нерезидентів у закритих фондах з приватною емісією (крім венчурних), а **фізичних осіб-нерезидентів** – ще й у відкритих та у закритих фондах із публічним розміщенням, як і у 1-му кварталі. Врешті, вага **юридичних осіб-нерезидентів** у відкритих фондах символічно зросла – з 10.4% до 10.5%, а усіх нерезидентів – залишилася в межах 10.7%. У закритих ІСІ з публічним розміщенням, через активніше зростання коштів роздрібних інвесторів-резидентів тут, вона зменшилася з 15.7% до 15.2%. У венчурних фондах їхня частка знову збільшилася – з 23.5% до 24.0% (разом з індивідуальними інвесторами-нерезидентами – із 23.7% до 24.1%), що дозволило збільшити її також у ВЧА усіх ІСІ в цілому – з 22.2% до 22.8% (та з 22.4% до 22.9% відповідно).

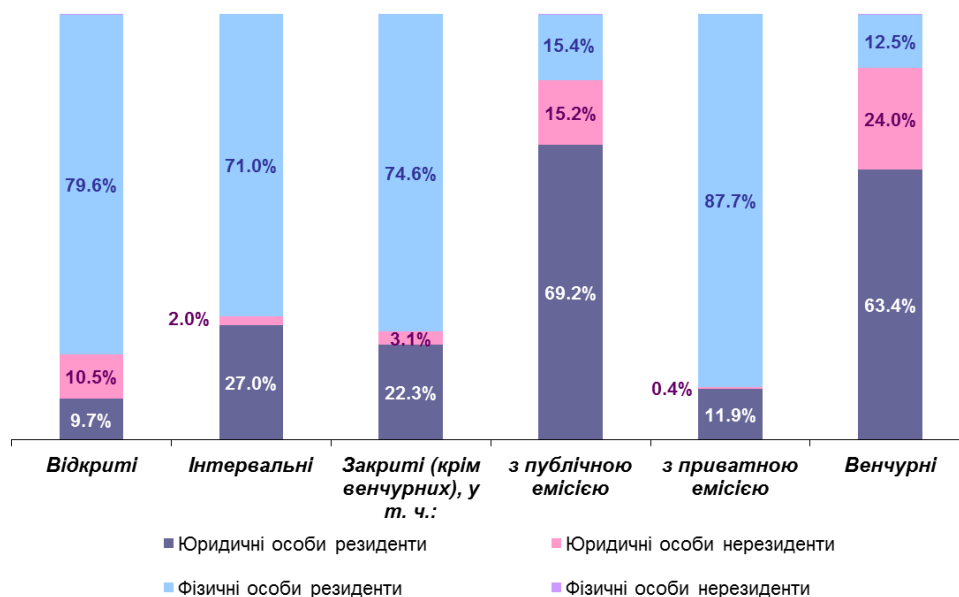

Рис. 12. Вкладення в ІСІ за категоріями інвесторів станом на 30.06.2019 р., частка у ВЧА⁷

Кількість інвесторів ІСІ на 30.06.2019 року становила **259 098** (табл. 5), із яких **98.6%** залишалися фізичними особами - резидентами України, **96.4%** – учасниками інтервальних фондів⁸, **0.6%** – відкритих, **1.5%** – венчурних ІСІ.

За 2-й квартал 2019 року вона майже не змінилася (-31 учасник, або -0.01%, після -0.2% за 1-й квартал). Це сталося за рахунок юридичних осіб-резидентів, кількість яких в ІСІ загалом зменшилася на 41, у той час як фізичних осіб-резидентів – зросла на 5 – як і підприємств-нерезидентів.

У венчурних ІСІ загальна кількість учасників останніх зросла до **3 875** – за рахунок індивідуальних інвесторів-резидентів (+41, +6.7%), а також – закордонних підприємств (+8, +2.1%). В усіх інших

секторах ІСІ за типами фондів та способами розміщення кількість інвесторів у квітні-червні 2019 року зменшилася.

В інтервальних ІСІ, що на кінець червня 2019 року мали **249 828** учасників, у т. ч. **249 791** – місцевих роздрібних вкладників, за 2-й квартал кількість інвесторів зменшилася ще менш суттєво, ніж у 1-му, – на 5, причому фізичних осіб - резидентів – на 6 (а підприємств-резидентів стало на одне більше).

У відкритих ІСІ учасників поменшало за 2-й квартал на **14** (-0.8%, після +1.2% у 1-му кварталі), причому – винятково за рахунок фізичних осіб-резидентів (-0.9%, після +1.5%), яких тут на кінець червня 2019 року було **1 632**. Всього ці ІСІ мали **1 655** інвесторів.

Таблиця 5. Інвестори ІСІ за категоріями, кількість та частка у загальній кількості, станом на 30.06.2019 р.

Фонди	Юридичні особи				Фізичні особи				РАЗОМ
	резиденти		нерезиденти		резиденти		нерезиденти		
Відкриті	19	1.1%	3	0.2%	1 632	98.6%	1	0.1%	1 655
Інтервальні	18	0.0%	1	0.0%	249 791	100.0%	18	0.0%	249 828
Закриті (крім венчурних), у т. ч.:	352	9.4%	20	0.5%	3 360	89.8%	8	0.2%	3 740
з публічною емісією	162	4.6%	12	0.3%	3 305	94.8%	8	0.2%	3 487
з приватною емісією	190	75.1%	8	3.2%	55	21.7%	0	0.0%	253
Усі (крім венчурних)	389	0.2%	24	0.0%	254 783	99.8%	27	0.0%	255 223
Венчурні	2 819	72.7%	394	10.2%	652	16.8%	10	0.3%	3 875
Усі (з венчурними)	3 208	1.2%	418	0.2%	255 435	98.6%	37	0.0%	259 098

⁷ Без урахування цінних паперів фондів на пред'явника, що перебувають в обігу.

⁸ Це пов'язано з діяльністю кількох таких фондів, які з колишніх взаємних фондів було реорганізовано в інтервальні ІСІ та які мають відносно дуже багато «дрібних» учасників.

Юридичні особи-резиденти у 2-му кварталі 2019 року лідирували за зменшенням чисельності серед інвесторів ІСІ в абсолютному вимірі (-41, -1.3%, після -1.0% у 1-му). Найбільше скоротилася кількість місцевих підприємств у закритих ІСІ з публічною емісією (-5.8%, -10) та у венчурних ІСІ (-28, -1.0%, після -1.5% за 1-й квартал).

Цих інвесторів найбільше станом на 30.06.2019 було, як і раніше, у венчурних фондах (2 819), де вони становили 72.7% усіх інвесторів (після 73.9% у березні). Вони також становили ¾ інвесторів закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) – зростання з 74.1% у березні до 75.1% у червні. У відкритих фондах їх залишалося дещо більше 1% усіх учасників.

Корпоративні інвестори-нерезиденти у 2-му кварталі 2019 року, на відміну від попередніх

кварталів, збільшили свою присутність в ІСІ (+5, +1.2%, після -1.4% у січні-березні), до 455-ти. Це відбулося завдяки появі 8-ми додаткових учасників у венчурних фондах (+2.1%), що було тільки частково нівельовано виходом 3-х інвесторів із закритих ІСІ з публічною емісією, що становило найбільше відносне скорочення присутності за категоріями учасників та типами фондів у 2-му кварталі 2019 року (-20.0%). Як наслідок, **загальна кількість нерезидентів** в усіх ІСІ за цей період зросла на 1.1% (після -1.1% у 1-му кварталі).

Таким чином, за результатами кварталу, чисельна вага **компаній та фізичних осіб - нерезидентів** дещо зросла – у межах 0.2% в ІСІ загалом та у відкритих ІСІ. У венчурних фондах зростання було більш помітним – з 10.3% до 10.4%.

2.6. Структура активів ІСІ

Цінні папери у структурі активів ІСІ у 2-му кварталі 2019 року втратили у **вазі** в усіх секторах ІСІ за типами фондів та способами розміщення, а найбільше – у закритих ІСІ (особливо – у фондах з публічним розміщенням, табл. 6). При цьому, **сукупна вартість** вкладень у кожному з них за цей період також зменшилася (окрім венчурних, де вона зросла, але на порядок менше, ніж сукупна вартість «інших» активів).

За окремими видами цінних паперів в активах ІСІ у 2-му кварталі відбулися такі ключові зміни:

зменшення обсягу й частки активів у **державних облигаціях (у т. ч. ОВДП)** в обох секторах закритих ІСІ, крім венчурних, натомість їхнє зростання – у відкритих та венчурних ІСІ;

зменшення вартості й ваги пакетів **акцій** в активах майже усіх секторів ІСІ, крім закритих ІСІ з публічним розміщенням та венчурних ІСІ;

збільшення ваги **корпоративних облигацій** в активах усіх секторів ІСІ, крім закритих із публічним розміщенням, при тому, що сукупна вартість їхнього пакета збільшилася тільки у фондах закритого типу (зокрема і венчурних).

Таблиця 6. Зміни у структурі агрегованих портфелів ІСІ за типами фондів у 2-му кв. 2019 року

Вид активу / Тип ІСІ / Зміна за квартал	Відкриті		Інтервальні		Закриті - з публ. розміщ.		Закриті - з прив. розміщ. (крім венчурних)		Венчурні	
	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%	проц. п.	%
Інші активи (у т. ч. ДЗ та КП)	0.60	14.7%	0.65	14.1%	-0.89	-1.1%	1.03	1.3%	0.37	0.4%
Нерухомість	-	-	-	-	0.00	-1.0%	-0.01	-4.5%	-0.16	-4.5%
Грошові кошти та банківські депозити	0.84	3.3%	0.20	2.1%	4.15	245.1%	-0.10	-1.3%	-0.17	-13.4%
Банківські метали	-0.16	-13.4%	-	-	-0.06	-62.4%	-	-	0.00	0.1%
Облігації державні (у т.ч. ОВДП)	1.40	5.5%	1.07	2.7%	-3.40	-30.3%	-0.04	-6.3%	0.01	13.6%
Акції	-2.69	-6.2%	-1.94	-4.2%	-0.03	-0.4%	-1.00	-13.7%	-0.08	-2.4%
Облігації підприємств	0.01	1.1%	0.02	3.9%	-0.09	-16.0%	0.07	2.8%	0.10	3.7%
Векселі	-	-	-	-	0.33	197.6%	0.06	17.6%	0.04	1.6%
Заставні	-	-	-	-	-	-	-	-	0.00	-3.7%
Інші ЦП	-	-	-	-	-	-	-	-	-0.12	-24.8%
Цінні папери	-1.29	-1.9%	-0.85	-1.0%	-3.20	-15.7%	-0.91	-8.6%	-0.04	-0.4%

Збереження негативного тренду вкладень ІСІ у цінні папери у квітні-червні 2019 року несуттєво вплинуло на їхню роль для відкритих та інтервальних ІСІ, де їхня частка скоротилася, відповідно, з 69% до 68% та з 86% до 85%. Ключовими інструментами тут залишалися акції (в інтервальних - також державні облигації, рис. 13).

У закритих ІСІ з публічним розміщенням вага цінних паперів впала з 20.4% у березні до 17.2% у

червні – через на два порядки стрімкіше зростання тут готівки й коштів у банках.

У закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) у 2-му кварталі різко скоротилися вкладення в акції, що призвело до падіння ваги фондових інструментів в активах цих фондів загалом із 10.6% до 9.7%.

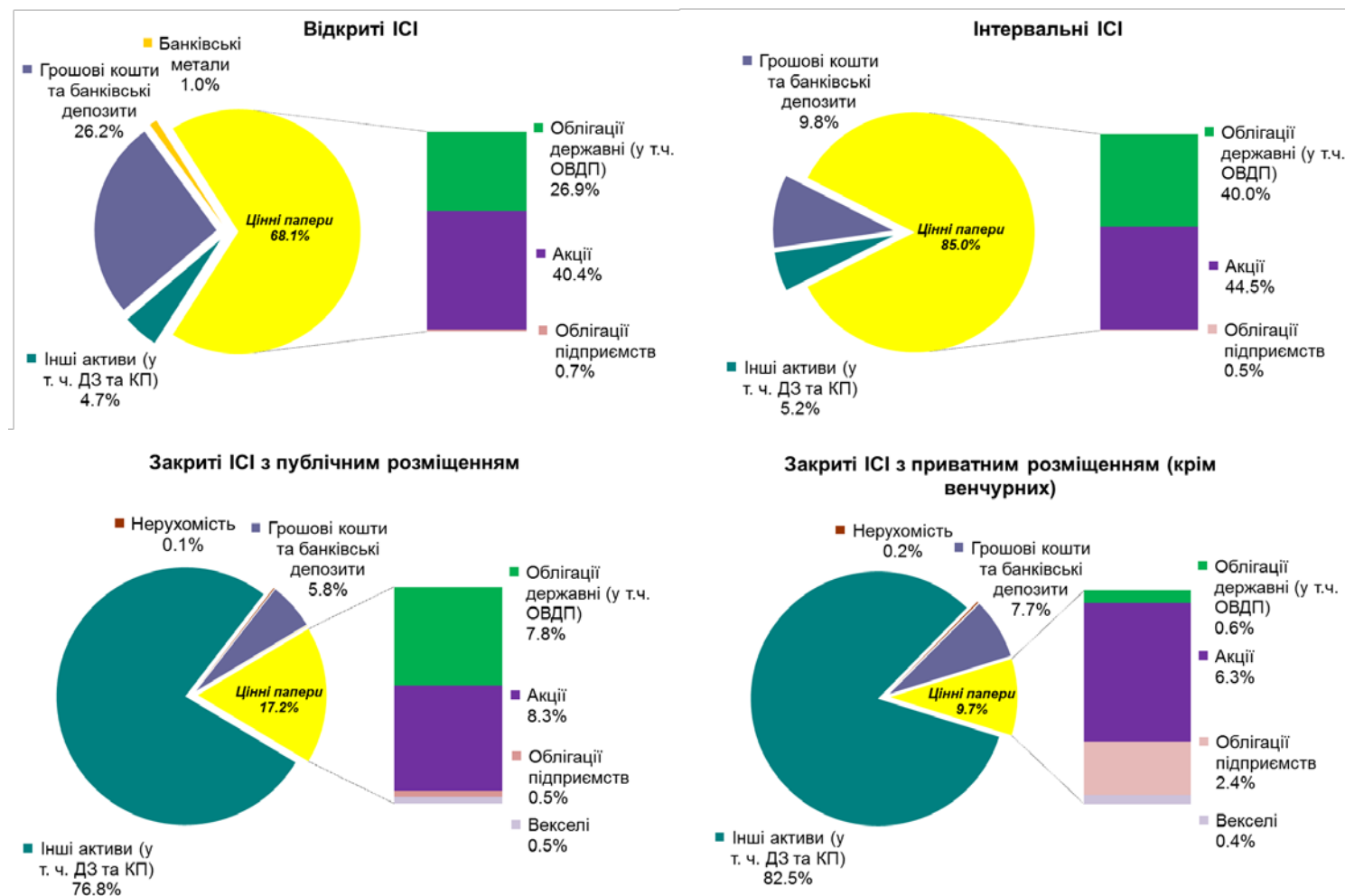

Рис. 13. Структура активів ІСІ за типами фондів станом на 30.06.2019 р.

* ДЗ та КП - дебіторська заборгованість та корпоративні права.

Акції станом на 30.06.2019 зберігали за собою найбільшу частку серед видів цінних паперів в активах усіх секторів ІСІ. В активах відкритих та інтервальних фондів вони становили, відповідно, понад 40% та 44%, хоча в обох цих секторах сукупні вкладення у ці інструменти у 2-му кварталі продовжували зменшуватися. У відкритих – також тривало зниження їхньої ваги в активах, а в інтервальних – відбулося вперше в цьому році.

Державні облигації (ОВДП) у 2-му кварталі 2019 року набули більшого попиту з боку

учасників ринку управління активами ІСІ, зокрема, сукупні вкладення у них продовжували зростати у відкритих фондах, де їхня частка збільшилася з 25.5% до 26.9%. В інтервальних ІСІ, де їхня вага була традиційно значною і найбільшою з-поміж секторів ІСІ, зведений пакет цих інструментів дещо втратив у вартості, однак додав – у вазі – з 39.0% до 40.0%, що відбулося в умовах значно більшого скорочення пакету акцій в активах цих фондів. Сектор закритих ІСІ з публічним розміщенням, на відміну від 1-го кварталу, різко зменшив свої активи у державних

облігаціях у 2-му, що призвело до подальшого скорочення їхньої частки тут – із 11.2% у березні до 7.8% у червні. Проте це певною мірою можна пояснити зменшенням діючих фондів у цьому секторі, що надали звіти за цей квартал.

У закритих ІСІ з приватним розміщенням (крім венчурних) другими за часткою в активах фондowymi інструментами залишалися **корпоративні облігації**, обсяг яких у цьому секторі зріс у 2-му кварталі 2019 року найбільше і, в умовах скорочення вкладень в акції та ОВДП й значно більшого зростання «інших» активів, несуттєво збільшився у вазі – в межах 2.4%.

В усіх секторах ІСІ з публічним розміщенням у 2-му кварталі продовжувала зростати частка в активах **грошових коштів**, хоча в інтервальних фондах їхня сукупна вартість дещо зменшилася – як і в закритих із приватним розміщенням. В активах відкритих ІСІ готівка й кошти у банках додали у вазі за квартал із 25.4% до 26.2%, несуттєво відстаючи від ОВДП.

Найбільшою складовою активів венчурних, як і інших ІСІ закритого типу залишалися **«інші» активи**⁹ (рис. 14). Подальше їх нарощення на 4.3% у 2-му кварталі 2019 року (після +8.7% за 1-й квартал), що було слабшим порівняно з облігаціями підприємств та векселями, все ж збільшило й далі їхню частку в активах венчурних ІСІ із 85.8% у березні до 86.2% у червні (всього до 268 млрд. грн.).

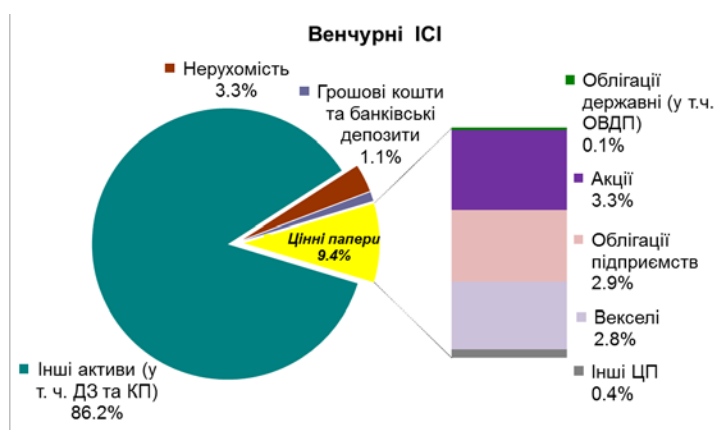

Рис. 14. Структура активів венчурних ІСІ станом на 30.06.2019 р.

* ДЗ та КП - дебіторська заборгованість (у т. ч. позики) та корпоративні права.

Активи венчурних ІСІ в **інструментах фондового ринку** у 2-му кварталі 2019 року збільшилися майже на 1 млрд. грн. (+3.4%), однак

дещо поступалися темпами зростання «іншим» активам, а тому їхня частка в сукупних активах сектору символічно скоротилася, залишаючись у межах 9.4%. Вкладення цих фондів зросли в усіх видах цінних паперів, зокрема в **облігаціях підприємств, акціях та векселях**. Найбільшу частку в активах венчурних ІСІ на кінець червня 2019 року зберегли за собою **акції** – 3.3% (практично як і у березні), а **облігації та векселі** були майже на одному рівні – 2.9% та 2.8% відповідно, що несуттєво більше, ніж у березні.

Сукупна вартість портфеля **нерухомості** у венчурних фондах у цьому кварталі дещо зменшилася, що скоротило її частку в активах сектору з 3.5% до 3.3% (повернулася до рівня на початку року).

Портфель цінних паперів та деривативів усіх ІСІ разом, відповідно до вищеописаних змін, у 2-му кварталі 2019 року змінив динаміку, збільшившись на 2.3% (після -5.1% у 1-му) і станом на 30.06.2019 коштував **31 279.8 млн. грн.** (табл. 7).

Зростання відбулося за рахунок венчурних фондів та збільшення ними активів у корпоративних інструментах (акціях, облігаціях, векселях). Загалом, вкладення всіх ІСІ в **акції** дещо зменшилися (головним чином, за рахунок закритих ІСІ з приватним розміщенням, крім венчурних), внаслідок чого їхня вага у зведеному фондовому портфелі опустилася за 2-й квартал з 37.3% до 36.5%.

Державні облігації (ОВДП) ще більше зменшилися у вартості (за рахунок закритих ІСІ з публічним розміщенням), що понизило їхню вагу в портфелі ІСІ в цілому за 2-й квартал із 2.5% до 2.2%.

Портфель **корпоративних облігацій**, у продовження тренду 1-го кварталу, у 2-му також зріс – найбільше серед видів цінних паперів як в абсолютному, так і відносному вимірі (+7.4%, після +9.5%), і на кінець червня зміцнився на 2-й за популярністю серед усіх ІСІ позиції – 30.2% (після 28.7% у березні).

Векселі, на зміну негативній динаміці 1-го кварталу, у 2-му також значно додали у сукупній вартості (+5.6%), що збільшило їхню частку в агрегованому портфелі фондowych інструментів в активах ІСІ із 26.8% до 27.6%.

За останній рік портфель цінних паперів, якими володіють усі ІСІ разом, зменшився у сукупній вартості на 7.2% (пакет **акцій** – на 13.9%, а **облігацій підприємств** – збільшився на 8.8%, **держави** – на 34.8%).

⁹ До «інших» активів належать корпоративні права, виражені в інших, ніж цінні папери, формах, а також дебіторська заборгованість, у тому

числі позики компаніям, у яких ІСІ володіють часткою в капіталі (для венчурних фондів).

Таблиця 7. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, станом на 30.06.2019 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн. грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за квартал, млн. грн.	Зміна за квартал, %	Зміна за рік %
Акції	11 401.9	36.5%	-10.4	-0.1%	-13.9%
Облігації підприємств	9 431.2	30.2%	652.0	7.4%	8.8%
Векселі	8 646.5	27.6%	461.4	5.6%	-16.2%
<i>Деривативи</i>	1 109.1	3.5%	-312.0	-22.0%	14.9%
Облігації державні	690.9	2.2%	-76.1	-9.9%	34.8%
Заставні	0.2	0.0%	0.0	0.0%	-93.5%
РАЗОМ	31 279.8	100.0%	714.9	2.3%	-7.2%

Портфель ІСІ, крім венчурних, у 2-му кварталі 2019 року різко скоротився у вартості – на 10.3% (після +3.9% у 1-му), до **2 038.6 млн. грн.** (табл. 8). Це відбулося за рахунок *акцій* (-10.4%, після +0.7%) та *ОВДП* (-22.8%, після +7.0%). Перші все ж зберегли частку майже 60% зведеного портфеля цінних паперів таких ІСІ, а другі – втратили у вазі в ньому з понад 23% до менш ніж 20%.

Обсяг *корпоративних облігацій* в активах невенчурних фондів у квітні-червні зріс на 1.7% (після

+18.4% за 1-й квартал), а його частка у портфелі фондових інструментів – з 15.0% до 17.0%.

Пакет *векселів* в активах усіх ІСІ, крім венчурних, на відміну від 1-го кварталу, стрімко збільшився (+37.9%, після -18.3%). Їхня частка у зведеному портфелі цих фондів, відповідно, зросла з 2.3% до 3.5%.

За рік портфель зменшився на 13.8% – за рахунок *акцій* (-17.6%) та *корпоративних облігацій* (-20.3%).

Таблиця 8. Портфель цінних паперів та деривативів ІСІ, крім венчурних, станом на 30.06.2019 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн. грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за квартал, млн. грн.	Зміна за квартал, %	Зміна за рік %
Акції	1 214.3	59.6%	-140.9	-10.4%	-17.6%
Облігації державні	404.8	19.9%	-119.7	-22.8%	6.4%
Облігації підприємств	347.5	17.0%	5.7	1.7%	-20.3%
Векселі	72.0	3.5%	19.8	37.9%	-1.1%
РАЗОМ	2 038.6	100.0%	-235.0	-10.3%	-13.8%

Диверсифіковані ІСІ у 2-му кварталі зазнали зменшення вартості зведеного портфеля цінних паперів на 2.5% (після +3.8%). Станом на 30.06.2019 він коштував **75.6 млн. грн.** (табл. 9).

Скорочення портфеля було наслідком зменшення сукупної вартості інвестицій цих фондів в *акціях* (-5.8%, після +3.0% у 1-му), що було на рівні з падінням фондових індексів за цей період. Врешті, *акції* змешалися у вазі у фондовому портфелі цих ІСІ з 69.2% до 66.8%.

Державні облігації стримували скорочення портфеля у 2-му кварталі – зросли на 5.0% (майже так само, як і у 1-му), додавши у вазі з 30.2% до 32.5%.

Після надзвичайного зростання на початку року, у квітні-червні сукупний пакет *корпоративних облігацій* у зведеному портфелі диверсифікованих фондів майже не змінився у вартості, а його частка залишалася в межах 0.7%.

Таблиця 9. Портфель цінних паперів та деривативів диверсифікованих ІСІ, станом на 30.06.2019 р.

Тип ЦП	Сукупна вартість ЦП у портфелях ІСІ, млн. грн.	Частка у зведеному портфелі ЦП ІСІ	Зміна за квартал, млн. грн.	Зміна за квартал, %	Зміна за рік %
Акції	50.6	66.8%	-3.1	-5.8%	-16.7%
Облігації державні	24.6	32.5%	1.2	5.0%	16.6%
Облігації підприємств	0.5	0.7%	0.0	0.0%	-4.6%
РАЗОМ	75.6	100.0%	-1.9	-2.5%	-8.1%

2.7. Доходність ІСІ та інших напрямків інвестування

Зниження українських фондових індексів у 2-му кварталі 2019 року опустило доходність ІСІ, що інвестують в інструменти фондового ринку – вона понизилася у 7-ми з 8-ми категорій таких ІСІ за типами фондів і способами розміщення, а також і за класами активів. Однак навіть фонди акцій мали у середньому удвічі кращі результати квітня-червня, ніж головні індикатори ринку.

Високі ставки за строковими річними банківськими депозитами у гривні на початку 2-го кварталу забезпечили середню доходність за ними на рівні майже 4%, а прискорена ревальвація гривні відносно іноземних валют у цей час призвела до негативної доходності депозитів у доларах США у гривневому виразі (-2.9%, після +0.2% у 1-му кварталі) та євро (-2.1%, після -1.5% у 1-му кварталі). Зростання ціни золота, попит на яке як «актив-гавань» почав знову стрімко зростати ближче до середини року, підвищило доходність банківських вкладів у ньому з +2.6% за 1-й квартал 2019 року майже до +4% – за 2-й. Житлова нерухомість у Києві у цей період здорожчала на 0.9% у гривневому виразі (після -1.3%, за 1-й квартал).

Серед усіх категорій ІСІ в цілому та серед диверсифікованих і спеціалізованих фондів із публічною емісією за класами активів зокрема, у 2-му кварталі 2019 року лідерами доходності залишалися фонди облігацій. Хоча їхній середній результат і понизився – до +1.5% (із +3.2% у 1-му кварталі, рис. 15), вони були єдиним сектором, що показав позитивну середню квартальну доходність. Два з трьох таких ІСІ мали позитивні результати за цей період, що несуттєво відставали від доходу за гривневими та «золотими» депозитами та більш ніж компенсувала втрати від інфляції, а у порівнянні з валютними депозитами доходнішими знову були всі три фонди¹⁰.

Фонди змішаних інвестицій, що поповнилися двома ІСІ з класу акцій на кінець березня, за квітень-червень 2019 року зазнали зниження доходності до -0.6% (із +0.3% у січні-

березні). Діапазон результатів окремих фондів значно звужився і був у межах від -7.7% до +4.5%, а позитивні показники мала рівно половина фондів змішаних інвестицій (після 70% у 1-му кварталі). Із них два таких фонди були у 2-му кварталі доходнішими за вклади у гривні й у золоті, 8 – покрили інфляцію та випередили зростання вартості житлової нерухомості у столиці (у гривні), 15 – були менш збитковими, ніж депозити в євро та 16 – у доларах США, 20 – випередили індекси УБ та ПФТС.

Фонди акцій, яких у 2-му кварталі 2019 року поменшало ще на два, показали зниження середньої доходності до -2.4% (із -0.2% у 1-му). Із 5-ти таких фондів один усе ж забезпечив зростання вартості вкладень своїх учасників за 2-й квартал (20%, після 57% у 1-му), причому він також компенсував інфляцію та випередив усі розглянуті види депозитів, а три фонди акцій з 5-ти були доходнішими за індекси УБ і ПФТС та валютні депозити.

«Інші» диверсифіковані та спеціалізовані фонди із публічною емісією, склад яких у 2-му кварталі 2019 року не змінився, за квітень-червень показали середні -1.2% (після +0.1% у січні-березні).

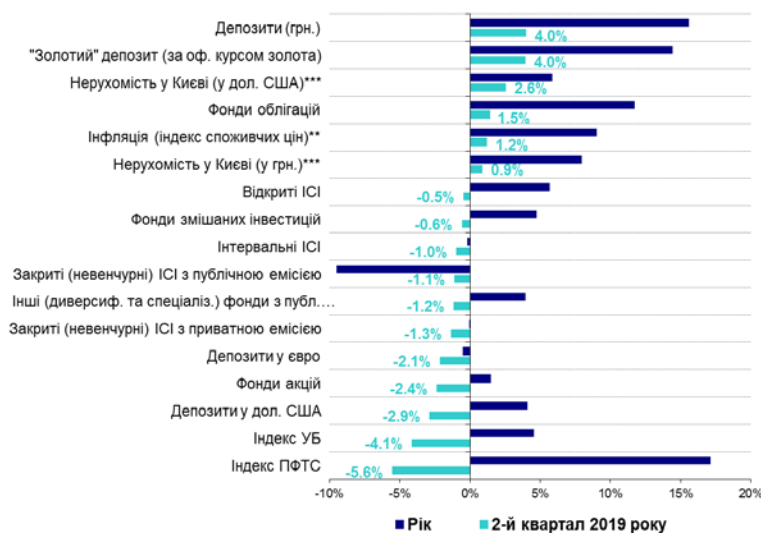

Рис. 15. Доходність ІСІ, депозитів, індексів акцій та рівень інфляції у 2-му кв. 2019 р. та за рік¹¹

¹⁰ Для адекватного порівняння доходності різних напрямків інвестування (видів активів) необхідно враховувати ліквідність ІСІ, зокрема, відкритого типу, що дозволяють виходити з інвестицій у будь-який робочий день без втрати доходності, на відміну від строкових банківських вкладів, які, переважно, передбачають перерахунок відсоткового доходу при достроковому поверненні коштів за ставкою вкладів на поточних рахунках (близькою до нуля). Водночас, розрахована доходність ІСІ не враховує можливі комісії та інші витрати при вході/виході до/із фондів. Також не враховується оподаткування інвестиційного прибутку при виході з фонду та оподаткування відсотків за депозитами.

¹¹ Доходність ІСІ розрахована за даними звітності за 2-й квартал 2019 року щодо 17-ти відкритих, 15-ти інтервальних, 64-х закритого ІСІ (у т. ч. 31-го із публічним розміщенням та 33-х – з приватним) та за даними звітності за попередні квартали – див. Ренкінг: ІСІ за типами фондів та ІСІ (диверсифіковані публічні) – за класами фондів. Інфляція розрахована за даними Державної служби статистики України (до попереднього місяця). Доходність нерухомості у гривні розрахована за даними порталу: <http://100realty.ua>; у дол. США – як середня за даними щодо вартості житлової нерухомості у Києві порталів: <http://www.domik.ua>, <http://100realty.ua>, <http://realt.ua> (у дол. США надається індикативно, оскільки для коректного

Серед ІСІ за типами фондів лідерами за доходністю інвестицій у 2-му кварталі 2019 року стали **відкриті** фонди, середній показник яких понизився до **-0.5%** (із +1.9% у 1-му кварталі). Діапазон результатів окремих фондів цього типу у 2-му кварталі 2019 року залишився практично незмінно широким і опустився більше у негативну зону: від -7.7% до +4.1%. При цьому з 9 із 17-ти фондів у секторі мали позитивну доходність (53%, після 76% у 1-му кварталі). Один відкритий фонд у квітні-червні був доходнішим за банківські вклади у гривні й у золоті, 7 – покрили інфляцію та випередили зростання вартості житлової нерухомості у столиці (у гривні), 11 – принесли менші збитки, ніж депозити у євро, а 12 – у доларах США, 15 – випередили індекси УБ та ПФТС.

Наступними за доходністю серед секторів за типами ІСІ у цьому кварталі були **інтервальні** фонди, середня доходність яких практично не змінилася – у межах **-1.0%**, хоча діапазон показників окремих фондів у цьому секторі суттєво звузився з обох кінців (був у межах від -5.7% до +4.5%). Зростання вартості сертифікатів показали 5 із 15-ти таких фондів (33%, після 60% у 1-му кварталі).

Закриті ІСІ з публічним розміщенням у 2-му кварталі 2019 року були єдиним сектором, що

поліпшив середню квартальну доходність, хоча вона й лишалася негативною: вони принесли **-1.1%** (після -2.5% у 1-му). Діапазон показників різних фондів у секторі ще більше звузився, а із 31-го такого ІСІ приріст інвестицій забезпечили 13 фондів (42%, після 51% у 1-му кварталі).

А найнижчу доходність серед ІСІ за типами фондів у 2-му кварталі 2019 року стали лідери 1-го – **закриті фонди з приватним розміщенням (крім венчурних)**, що принесли у середньому **-1.3%** (після +2.1% у 1-му). Діапазон квартальних результатів окремих фондів у цьому секторі різко звузився з обох боків, а з 33-х таких фондів приріст вартості своїх паперів забезпечили 8 (24%, після 26% у 1-му кварталі).

За 1-е півріччя 2019 року лідерами за середньою доходністю серед різних секторів ІСІ були **фонди облігацій (+4.7%)** та **відкриті ІСІ (+1.4%)**, а найменшу мали фонди акцій (-2.6%) та закриті ІСІ з публічним розміщенням (-3.6%).

За рік у червні 2019 року найменше з-поміж секторів ІСІ принесли своїм інвесторам закриті ІСІ з публічним розміщенням (-9.5%), а найбільше – **фонди облігацій (+11.7%)** та **відкриті ІСІ (+5.7%)**.

3. Резюме

У 2-му кварталі 2019 року українська індустрія управління активами ІСІ продовжувала рухатися висхідним трендом, зростаючи за кількістю фондів та вартістю їхніх активів в управлінні. А проте кількість інститутів спільного інвестування, що перебували у процесі ліквідації, на кінець червня зроста.

Ключовими трендами індустрії управління активами в Україні у 2-му кварталі 2019 року були:

- Вперше з 2-го кварталу 2018 року – скорочення кількості КУА – на три компанії у Києві;
- Продовження і прискорення росту кількості зареєстрованих ІСІ та кількості сформованих («визнаних») ІСІ – практично лише за рахунок венчурних фондів;
- Уповільнення зростання сукупної вартості активів та чистих активів галузі, причому позитивна квартальна динаміка ВЧА була

майже цілком забезпечена сектором венчурних фондів, у той час як інші сектори зазнали скорочення чистих активів (окрім закритих ІСІ з публічним розміщенням); при цьому:

- Чергове незначне квартальне зниження ВЧА відкритих ІСІ, зниження її за результатами 1-го півріччя 2019 року та скорочення річного приросту, що відбулося як унаслідок чистого відтоку капіталу з кількох фондів у цьому секторі, так і через негативну динаміку фондового ринку, що призвела до знецінення частини портфелів цих ІСІ;
- Спадання темпів зменшення кількості інвесторів в ІСІ; скорочення відбулося за рахунок юридичних осіб-резидентів, у той час як кількість фізичних осіб-резидентів та підприємств-нерезидентів як інвесторів ІСІ дещо зроста;

порівняння з іншими напрямками інвестування доречно враховувати тільки показник у гривні).

- Продовження нарощення *сукупних коштів громадян України* та їхньої ваги у сукупній ВЧА венчурних ІСІ; разом із цим – скорочення коштів цих інвесторів у відкритих фондах;
- Подальше зниження *ваги підприємств-резидентів у ВЧА* венчурних ІСІ та усіх ІСІ в цілому, попри зменшення їхніх сукупних вкладень тільки у закритих фондах (крім венчурних);
- Стале зростання *сукупних коштів інвесторів-нерезидентів* та їхньої ваги у чистих активах ІСІ в цілому практично лише за рахунок венчурних фондів, а *фізичних осіб - нерезидентів* – у відкритих та у закритих фондах (крім венчурних);
- Зменшення *частки цінних паперів* в активах ІСІ в цілому та в окремих секторах за типами фондів та способами розміщення; попри це – зростання *сукупної вартості* вкладень у фондові інструменти у венчурних фондах, що поступалося нарощенню цим сектором ІСІ «інших» активів;
- Пониження *квартальної доходності* майже в усіх секторах ІСІ, однак негативні середні її

показники – в усіх; значна кількість фондів, однак, забезпечила кращі результати, ніж показали інші напрямки інвестування та види активів (зокрема, валютні депозити, нерухомість, а також індекси акцій).

Зниження українських фондових індексів у 2-му кварталі 2019 року опустило доходність ІСІ, що інвестують в інструменти фондового ринку – вона понизилася у 7-ми з 8-ми категорій таких ІСІ за типами фондів і способами розміщення, а також і за класами активів. Однак навіть фонди акцій мали у середньому удвічі кращі результати квітня-червня, ніж головні індикатори ринку, а фонди облігацій забезпечили збереження позитивної квартальної доходності у цих умовах, як у проміжку з початку 2019 року, так і за останній рік, де також відкриті ІСІ загалом мали помірковано позитивні результати.

Незмінним у цей період залишався попит з боку інвесторів на корпоративні венчурні ІСІ, що, разом із пайовими фондами цієї категорії стабільно нарощували свої приватні інвестиції у різноманітні проекти, підтримуючи сталий тренд зростання небанківського фінансування економіки України.

Додаткова інформація про ІСІ на сайті УАІБ:

- Довідник ІСІ: [Фонди в управлінні](#)
- [Ринок у цифрах](#)